

בית משפט השלום בחיפה

ת"א 10233-01-16 גלעד נ' קיבוץ יחיעם

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופט אורי גולדקורן**התובע****דניאל גלעד
ע"י ב"כ עו"ד אלכסנדר ספינרד****נגד****הנתבע****קיבוץ יחיעם
ע"י ב"כ עו"ד יואב שימשי ועו"ד ספיר חזן**

חקיקה שאוזכרה:

[חוק בתי המשפט \[נוסח משולב\], תשמ"ד-1984: סע' 79א](#)[חוק שירות המדינה \(גימלאות\) \[נוסח משולב\], תש"ל-1970](#)[פקודת האגודות השיתופיות](#)[תקנות האגודות השיתופיות \(חברות\), תשל"ג-1973: סע' 19](#)**פסק דין**

1. בשנת 1997, כשמלאו לתובע 53 שנים, הוא עזב את קיבוץ יחיעם. כעבור 18 שנים הוא הגיש נגד קיבוץ-לשעבר תביעה לסעד כספי ולסעד הצהרתי, בגין זכויות שונות אשר, לטענתו, מגיעות לו.

רקע והליכים קודמים

2. התובע היה חבר בנתבע (לעיל ולהלן: הקיבוץ) עד לעזיבתו את הקיבוץ, ביום 1.7.1997. עקב מחלוקות הקשורות עזיבתו, הוא הגיש נגד הקיבוץ תביעה בבית משפט השלום בעכו, שסומנה [ת"א 2727/98](#). המחלוקות הועברו להליך של גישור, שהניב הסכם פשרה בחודש 2001 (להלן: הסכם הפשרה), בו נקבע כדלקמן: (1) יתרת הכספים המגיעים לתובע מהקיבוץ לתאריך 1.2.2001 הינם 64,084 ₪, והם ישולמו לו ב-17 תשלומים שווים; (2) הקיבוץ ייתן בידי התובע התחייבות לתשלום קצבה בהגיעו לגיל פרישה על-פי הנוסח הקבוע בכללים בדבר זכות חבר יוצא או מוצא מהקיבוץ; (3) בכפוף לביצוע התשלומים וההתחייבויות לעיל, ויתרו הצדדים זה כלפי זה על כל טענה או תביעה הקשורה או נובעת מתקופת חברותו של התובע בקיבוץ בגין עבודתו בקיבוץ או בגין עזיבתו אותו.

לבקשת הצדדים, ביום 26.2.2001 ניתן להסכם הפשרה תוקף של פסק דין בת"א 1247/00 (תביעת התובע נגד הקיבוץ) בבית משפט השלום בחיפה (להלן: פסק הדין משנת 2001). בהתאם להסכם הפשרה, המציא הקיבוץ לתובע "התחייבות לתשלום קצבה לחבר יוצא או מוצא מקיבוץ" (להלן: כתב ההתחייבות), בו התחייב לשלם לו קצבה חודשית בהתאם לאמור בכללים בדבר זכויות חבר יוצא או מוצא מהקיבוץ, התשנ"ד-1994 (להלן: הכללים או הכללים משנת 1994). בכתב ההתחייבות צוין עוד כי הוותק הפנסיוני של התובע הינו 22.61 שנים, כי סכום הקצבה החודשית ליום העזיבה הינו 921 ₪ נכון לחודש יולי 1997 "כשהסכום הבסיסי היה 1,771 ₪", וכי הקצבה תשולם החל מיום 10.1.2010, בגין חודש דצמבר 2009 (שאז ימלאו לתובע 65 שנים - א"ג).

3. ביום 21.3.2013, כשלוש שנים לאחר הגיעו לגיל פרישה, הגיש התובע נגד הקיבוץ תביעה בסך 16,000 ₪ בבית המשפט לתביעות קטנות בעכו, שסומנה [ת"ק 37438-01-13](#). התובע תבע תוספת של שליש לסכומי הקצבה החודשיים ששולמו לו ממועד הגיעו לגיל פרישה ועד לחודש מרץ 2012, לאור הוראת סעיף 8(ב) לכללים, על-פיה עוזב יחיד החי בגפו זכאי לתוספת זו. בנוסף, הוא חלק על אופן חישוב הפרשי ההצמדה שהתווספו לסכומי הקצבה ששולמו לו.

לאחר שבאי-כוח הצדדים הסכימו כי פסק הדין יינתן על דרך הפשרה, לפי [סעיף 79א לחוק בתי המשפט](#) [נוסח חדש], התשמ"ד-1984, ניתן ביום 27.2.2013 פסק דין בת"ק [37438-01-13](#), ובו חוייב הקיבוץ לשלם למשיב 11,000 ₪ והוצאות משפט (להלן: פסק הדין משנת 2013).

התביעה הנוכחית

4. ביום 6.1.2016 הגיש התובע נגד הקיבוץ את התביעה הנוכחית, בה עתר למתן הסעדים הבאים:

(1) תשלום 102,376 ₪ בגין הפרשי פנסיה בשל אי-קבלת הפנסיה לפי תקנון פנסיה שהוחל בקיבוץ בשנת 2010 (להלן: תקנון הפנסיה החדש). בכתב התביעה נטען כי יש להחיל אף על המשיב את התקנון החדש, אשר מיטיב (בהשוואה לכללים) את תנאיהם הפנסיוניים של החברים בקיבוץ, במיוחד בכל הנוגע לחישוב הוותק הפנסיוני. המשיב טען כי אי הכללתו בהסדר שנקבע בתקנון הפנסיה החדש מהווה הפרת חובת הנאמנות והשוויון, הפליה מסיבה שלא מן העניין ותנאי מקפח בחוזה אחיד. עוד נטען כי הוא לא תבע בעבר בגין התקנון החדש מאחר ולא היה ער לזכויות המגיעות לו על-פיו.

(2) לחילופין, טען התובע כי הקיבוץ לא חישב את קצבת הזקנה המגיעה לו באופן שנקבע בסעיף 9 בכללים, וכי בשל אי-יישום הכללים נוצרו, החל מהקצבה של חודש ינואר 2013, הפרשים בסך 21,671 ₪. התביעה להפרשי קצבה נשענה על שני אדנים: (א) טעות של הקיבוץ בהצמדת הקצבה פעם בשנה במקום מדי חודש; (ב) חישוב גובה הקצבה הראשונה (במקום 1,338 ₪ שולמו לו רק 1,252 ₪).

(3) תשלום 157,404 ₪ בשל אי-קבלת זכויות לפנסיה כעובד הוראה - בכתב התביעה נטען כי הקיבוץ ביצע כלפי התובע עוולות נזיקיות של הפרת חובה חקוקה ורשלנות, ואף הפרה של חובה חוזית, בכך שבמשך שנים רבות - בעת שהתובע היה חבר הקיבוץ ומתוכם, במשך 19 שנים, היה עובד הוראה - נמנע הקיבוץ מלרשום אותו כעובד משרד החינוך (וכתוצאה מכך נשללה ממנו קבלת פנסיה תקציבית) ואף נמנע מלרשום אותו בתכנית פנסיה (וכתוצאה מכך נשללו זכויותיו לפנסיה). התובע טען כי הוא זכאי לזכויות פנסיה אלו בנוסף לזכויותיו על-פי הכללים ותקנון הפנסיה החדש; כי זכויות אלו קמו רק עם הגיעו לגיל פרישה; וכי רק בהגיעו לגיל זה הוא גילה את מחדלי הקיבוץ.

(4) פסק דין הצהרתי, לפיו על הקיבוץ לשלם להבא פנסיה לפי הסדר הפנסיה החדש, או, לחילופין, לפי הכללים, וכי עליו לשלם פיצוי חודשי בגובה הפנסיה שהמשיב הפסיד בשל אי-מתן זכויות הפנסיה כעובד הוראה.

הבקשה לסילוק על הסף

5. הקיבוץ הגיש בקשה לסילוק על הסף של כתב התביעה. החלטתי בבקשה ניתנה ביום 23.5.2016, ובה נקבע כדלקמן:

- (א) לגבי הסעד של הפרשי פנסיה לאור תקנון הפנסיה החדש: נדחתה על הסף התביעה לתשלום הפרשי פנסיה 102,376 ₪ בגין אי-קבלת הפנסיה לפי תקנון הפנסיה החדש, מאחר והאסיפה הכללית של הקיבוץ אשר אישרה אותו קבעה שהוא חל רק על חברי הקיבוץ ולא על "חברים לשעבר", כפי שהיה התובע בעת שנכנס לתוקפו התקנון החדש;
- (ב) לגבי הסעד של קבלת קצבה המגיעה באופן שנקבע בכללים והטענה כי הקיבוץ טעה בהצמדת הקצבה פעם בשנה במקום פעם בחודש: נקבע כי ניתן לתבוע סעד זה רק לגבי התקופה שלאחר 21.1.2013 (מועד הגשת התביעה בבית המשפט לתביעות קטנות בעכו), מכיוון שסעד לגבי התקופה שקדמה למועד זה כבר ניתן לתבוע בפסק הדין באותה תביעה, בה נתבעו הפרשי קצבה לפי הכללים ובה כבר טען התובע שהקיבוץ הצמיד את הפנסיה פעם בשנה במקום מדי חודש;
- (ג) לגבי הסעד של קבלת קצבה המגיעה באופן שנקבע בכללים והטענה כי הקיבוץ טעה בגובה הקצבה הראשונה: נקבע כי מאחר ומדובר בסעד שנובע מאותה עילה בגינה הוגשה התביעה הקודמת (הזכאות לסכום קצבה באופן שנקבע בכללים), שאותו היה על התובע לתבוע בתביעה הקודמת (כל עוד לא הותר לו לפצל סעדיו), יש לדחות על הסף את הכללתו בסעדים שבתביעה זו;
- (ד) נדחתה הטענה לסילוק על הסף של התביעה לקבלת זכויות פנסיה כעובד הוראה.

כתב ההגנה

6. בכתב ההגנה העלה הקיבוץ את הטענות הבאים:

- (א) לגבי התביעה לתוספת קצבת זקנה, בדרך של חישוב הצמדה של הקצבה פעם בחודש ולא פעם בשנה לתקופה שלאחר 21.3.2013 -
- * הקיבוץ מילא את חובתו על-פי דין כלפי התובע והעביר לו מדי חודש קצבה הצמודה למדד החודשי;
- * על-פי הדין, תשולם תוספת עבור הצמדה למדד, אך לא תשולם תוספת ריבית, כפי שטוען התובע בחישובים שצרף כנספח לכתב התביעה.
- (ב) לגבי התביעה לתשלום 157,404 ₪ כזכויות לפנסיה של עובד הוראה -
- * היעדר ריבית: הקיבוץ אינו הנתבע המתאים לתביעת סעד זה, מאחר ואינו מנהל את בית החינוך וגם בעלותו בבית החינוך היא בחלק שולי ובשותפות עם קיבוצים נוספים.

מאחר ובין הקיבוץ לבין התובע לא שוררים יחסי עובד-מעביד (בג"ץ 2037/14 בן אהרן נ' בית הדין הארצי לעבודה (פורסם בנבו, 6.7.2016)), הרי הקיבוץ אינו מחויב ברישומו של עובד בגוף מסוים או לשלם לו זכויות גמל כפי שהיו משולמות לו במידה והיה עובד של משרד החינוך שאינו חבר בקיבוץ שיתופי.

* על-פי סעיפים 4, 48 ו-53 לתקנון הקיבוץ שהיה בתוקף בשנים בהן התובע היה חבר קיבוץ ועובד הוראה בבית החינוך "אופק" (להלן: בית החינוך) שבקיבוץ עברון (1975-1993), חלה על חברי הקיבוץ (והתובע בכללם) חובה להעביר את כל הכנסותיהם מעבודה, לרבות זכויות פנסיוניות, לקופה המשותפת. חובה זו אף הוכרה על-ידי הפסיקה (ת"א (עפ') 14-01-48983 דגניה ב' קבוצת פועלים להתיישבות שיתופית בע"מ נ' ניב (פורסם בנבו, 25.9.2005)).

* הפעלת זכות קיזוז 1: סעיף 9 לכללים משנת 1994 קובע את הכלל לחישוב הקצבה הפנסיונית לעוזב קיבוץ, וסעיף 15 לכללים קובע את זכות הקיבוץ לנכות את הפנסיה ממשרד החינוך באחת מהדרכים המפורטות בו.

* הפעלת זכות קיזוז 2: התובע קיבל מהקיבוץ לפני משורת הדין כספים שנצברו בקרן שפתח הקיבוץ על שמו בקרן הפנסיה של "מבטחים", אשר עמדה על סך 9,773.05 ש"ח (נכון לחודש יוני 2010). לפי סעיף 12 (א) לכללים היה הקיבוץ רשאי לנכות סכום זה מזכויות הקצבה של התובע.

* שיהוי - התביעה הוגשה באיחור של כשבע שנים לאחר הגעת התובע לגיל פרישה, הוא המועד בו קמה לו עילת התביעה.

ויתור על התביעה בגין תוספת קצבת זקנה מיום 21.3.2013

7. התובע טען בתצהירו (ת/1) כי הקיבוץ משלם את קצבתו לפי "סכום בסיסי" של חודש יולי 1997 צמוד למדד, שלא לפי החישוב ואופן ההצמדה הקבוע בכללים. ובסעיף 3, שכותרתו "הצמדה לא נכונה לאחר 21.3.2013", נכתב:

"ואם מתרכזים רק בחישובי הצמדה אחרי מועד זה למעשה לא נשאר הקיבוץ חייב בגין כך".

בחקירתו הנגדית הבהיר התובע כי ויתר על רכיב זה של תביעתו (עמ' 8 לתמלול ישיבת הוכחות מיום 1.5.2018).

זכויות פנסיה כעובד הוראה

* גרסת התובע

8. מטעם התובע הוגשה תעודת עובד ציבור (ת/2) של יונתן סיגל, עובד תחום כוח אדם בהוראה במינהל לחינוך התיישבותי במשרד החינוך. בהודעה נכתב, בין השאר:

"התובע הועסק כעובד הוראה במשרד החינוך מיום 1.9.81 עד 31.8.93 (בהיקפי עבודה שמפורטים בדו"ח פרטי השירות מצ"ב כנספח א'), למעט תקופות בהן שהה בחל"ת: 1.9.87-31.8.88 + 1.9.91-31.8.93. סה"כ צבר 108 חודשי עבודה מזכים שהם פחות מ-120 חודשי עבודה, שהינה התקופה המינימלית לצורך זכאות לקצבת גמלה לפי חוק שירות המדינה (גמלאות) [נוסח משולב], תש"ל-1970. בתיקו האישי נמצאו אישורי העסקה שונים להעסקה ע"י בעלויות של בתי ספר שאינם רשמיים (מצ"ב האישורים כנספח ב'). על סמך אישורים אלה הוכרו לתובע 7 שנות ותק לצרכי שכר בלבד בגין שנות הלימודים תשל"ו-תשמ"א ו-תשמ"ח".

9. בסעיף 2.8.2 לתצהיר התובע נכתב:

"בשנים בהם עבדתי בפועל כמורה ועובד הוראה, מתברר כי הקיבוץ רשם אותי הרבה פעמים כעובד 'בעלות' ולא כעובד משרד החינוך; ואף כעובד 'בעלות' לא הפריש עבורי לזכויות פנסיה - ועל כן איני זכאי לפנסיה תקציבית, בעוד שהקיבוץ אף לא דאג כלל לזכויות פנסיוניות כ'עובד הבעלות'".

ובסעיף 4 נכתב:

"4.2 .. רק ב-9 שנים מתוך 17 נרשמתי כעובד משרד החינוך, ואילו לגבי יתר השנים - רק של ה'בעלות' היינו - בית ספר בבעלות הנתבע. לא רק זאת: גם בשנים שבהן אכן נרשמתי כעובד משרד החינוך, נשאר חלק ממשרתי ב'בעלות' בית הספר.

4.3 ברצוני להבהיר: באותן שנים בית הספר היה שייך לחמישה קיבוצים: שומרת, עברון, סער, געתון ויחיעם, והנהלת בית הספר הורכב מהקיבוצים. מי שהחליט כיצד לרשום אותי - כעובד "בעלות" או עובד "משרד החינוך" - היה הקיבוץ בלבד, באמצעות הנהלת בית הספר. היו בו כ-300-350 ילדים לפחות 12 כיתות.

4.4 לעולם לא דובר אתי על החלטת הקיבוץ לרשום אותי כעובד מדינה או עובד 'בעלות' היינו, הקיבוץ. כך יצא, לפי מיטב ידיעתי, שחלק מהמורים 'נרשמו' במשרד החינוך מספיק שנים (10 שנים של לפחות 1/3 משרה) כדי להקנות להם פנסיה כעובדי מדינה, וחלקם, כמוני - לא.

4.5 על החלק של המשרה בהן נרשמתי כ'עובד בעלות'
לא קיבלתי משכורת או הפרשות לפנסיה - בניגוד לחוק;
לפי הבנתי הקיבוצים ביצעו התחשבנות על חלק משרה זו
על בסיס משכורת 'וירטואלית' של עובד מילואות - אך לא
הפרישו לפנסיה כפי שעובד מילואות שכיר.

4.9 כתוצאה ממחדל הנתבע, בעד אותן שנים שבהן
עבדתי כעובד חינוך - לא קיבלתי זכויות לפנסיה תקציבית
מהמדינה על פי חוק שירות המדינה (גמלאות)."

בסעיף 4.15 טען התובע כי לאור הסיפא של סעיף 12 לכללים ("... לא ינוכו
זכויות כאמור בסעיף קטן (א) אלא אם כן יובטח כי הזכויות לתשלומי הגמל יהיו רשומות
על שם העוזב ביום הגיעו לגיל פרישה"), הוא זכאי לזכויות תשלומים מקופת גמל בנוסף
לזכויות פנסיה על-פי הכללים והתקנון החדש, ללא כל קיזוז.

בסעיף 4.16 לתצהיר פרט התובע את אופן חישוב הסעד הכספי הנתבע על-ידו:

"מכאן על הנתבע לשלם לי פיצוי בגין אי-ביטוחי בגין
עבודתי כעובד הוראה, בגובה הפנסיה שהייתי מקבל
אלמלא ההפרה והמחדל האמורים. סכום זה מוערך, לפי
משכורתי, ביום הפרישה, של 21.53 שעות שזה 21.53/24
= 90% משרה, ולפי משכורת מורה מוסמך ביום הגעתי
לגיל פרישה כדלהלן:
* מורה בכיר, 22 שנות ותק (כולל צבא): 6181 ₪;
* מזה 90%: 5563 ₪;
* אחוז פנסיה: 17 שנים * 2% = 34%
* קצבה חודשית: 5563 * 34% = 1891 ₪;
* בעד 6 שנים (מיום 10.1.2010 ועד הגשת כתב התביעה)
= 72 חודשים * 1891 ₪ = 136,152 ₪;
* בצירוף הפרשי הצמדה וריבית מיום 10.1.2015 ועד
הגשת כתב התביעה - 157,404 ₪."

10. בחקירתו הנגדית אמר התובע:

"הזכויות על המשכורת זה פנסיה .. שבע שנים הראשונות
מתוך 19 שנים שאני עבדתי אני לא הייתי רשום במשרד
החינוך. משמעות של הדבר הזה שאני לא קיבלתי זכויות
על אותן שבע שנים. גם על השלוש שנים האחרונות אני לא
קיבלתי זכויות" (עמ' 9 לתמלול).

כשהוא נשאל על מקור ידיעתו לאי-הרישום כאמור, השיב התובע:

"ידיעתי זה ההיגיון ... אנחנו עבדנו כמורים ולא עירבו
אותנו בזכויות העתידיות שלנו" (עמ' 10 לתמלול).

"אני מתאר לעצמי שמורים, כל מי שמוגדר כמורה, צריך להיות רשום בתכנית פנסיונית. אם הוא לא רשום במשרד החינוך, הוא צריך להיות רשום על חשבון 'הבעלות'. התברר ש'הבעלות' היא ריקה מכסף" (עמ' 12 לתמלול).

* גרסת הקיבוץ

11. אסנת פרצי, שהייתה גזברית הקיבוץ החל משנת 2003 ומכהנת כמנהלת חשבונות ראשית של הקיבוץ החל משנת 2000, כתבה בתצהירה (2/1):

"5. בתקופת עבודתו של התובע כעובד הוראה, הוא היה חבר הקיבוץ אשר סווג באותה תקופה כ'קיבוץ שיתופי' והחל להתנהל באופן חלקי כקיבוץ מתחדש רק בשנת 2001 ואחרי עזיבת התובע. תקופה ארוכה לאחר מכן, בשנת 2010, אושר שינוי הסיווג בפועל.

6. כפועל יוצא מכך, היה התובע מחויב לתקנון הקיבוץ, החלטותיו ונהגיו ולפיו חלה על חברי הקיבוץ החובה להעביר את כל הכנסותיהם מעבודה, לרבות זכויות פנסיוניות לקופה המשותפת ובתקופה הרלוונטית גם התובע היה מחויב להעביר את הכנסתו כאמור, וראה לעניין זה את סעיפים 4, 48 ו-53 לתקנון הקיבוץ:

"4. כל חבר ... מעמיד לרשות הקיבוץ את מלוא כוח עבודתו, ומוסר לקיבוץ את כל ההכנסות והנכסים הנמצאים ברשותו או המגיעים לידי מכל מקור שהוא ...

48. חבר הקיבוץ חייב להעמיד לרשות הקיבוץ את מלוא כוח עבודתו ולקיים את הוראות רשויות המוסמכות של הקיבוץ בכל הנוגע לעבודתו ולסדרי עבודתו על כל הקשור לכך.

53. חבר הקיבוץ חייב להעביר לקיבוץ, והקיבוץ רשאי ליטול לרשותו, את הבעלות והחזקה בכל נכסיו של החבר'.

7. גם צבירות לקופות גמל הוכרו כהכנסה מעבודה, וכך ובהתאם התנהל הקיבוץ וכפועל יוצא הייתה זו חובתו של חבר הקיבוץ להעביר את קופות הגמל שנצברו לטובתו לקופת הקיבוץ וזאת בהתאם לתקנון הקיבוץ ולרציונל העומד מאחורי העברת הרכיבים הסוציאליים של השכר לקופת הקיבוץ, המתבסס על ערך השוויון ששרר בין חברי הקיבוץ באותה עת.

11. מאחר והתובע עזב את הקיבוץ בשנת 1997, זכויותיו הפנסיוניות הוסדרו בהסכם שנחתם בינו לבין הקיבוץ עם עזיבתו את הקיבוץ ... וקובע את זכאותו לקצבה

פנסיונית בהתאם לכללי העזיבה (מתוך [פקודת האגודות השיתופיות](#) - כללים בדבר זכויות חבר יוצא או מוצא מקיבוץ משנת 1994, הרלוונטיים למועד עזיבתו של התובע בשנת 1997 - ולהלן: 'הכללים' או 'כללי העזיבה').

15. לפיכך התובע אינו זכאי לקבל פנסיה של עובד הוראה ממשרד החינוך, אלא פנסיה של חבר עוזב שעזב את הקיבוץ השיתופי על פי הכללים שפורטו לעיל. גם אם הייתה על הקיבוץ חובה כלשהי לרשום את התובע כעובד הוראה (ואין זה כך), לא הייתה לרישום זה כל חשיבות מעשית או כספית כלפי התובע מאחר וגובה גמלתו היה נותר כפי שמשתלם לו כיום."

18. עוד אבהיר כי בהתאם לכללי העזיבה בסעיף 15, לקיבוץ יש זכות לנכות מכל תשלום המגיע לעוזב, כל סכום כסף שהיה עליו להעביר לקיבוץ אם הייתה לו ביום העזיבה זכות לקבל בעתיד סכומי כסף בגין עבודתו או משלח ידו, תוך צבירת הוותק בקיבוץ. סכומים אלה מכונים בכללים 'זכות עתידה'..."

בחקירתה הנגדית אמרה העדה:

"כל מה שחבר צבר אם הוא עבד בחוץ עד 1.1.2001 שזה מועד השינוי נכנס לקופת הקיבוץ, פיזית נכנס לבנק של הקיבוץ וגם נשאר בקופת הקיבוץ, כדי לממן את הפנסיה של כולם" (עמ' 29 לתמלול).

"מה שאני יודעת שבית הספר קבע את מי לרשום למשרד החינוך ואת מי לא, ולא הקיבוץ. לא הייתה שום מעורבות של הקיבוץ בזה" (עמ' 33 לתמלול).

12. אליסה גוזמן שה לסלו, שהייתה מזכירת הקיבוץ בשנים 1996-1999 ועובדת בהנהלת החשבונות של הקיבוץ החל משנת 1999, הבהירה בתצהירה (1/1) את עמדת הקיבוץ בנוגע לתשלומי פנסיה:

"4. התובע עבד בין השנים 1975-1993 או בסמוך לכך בבית החינוך 'אושרת' - כיום נקרא בית החינוך 'אופק' ... נמצא בבעלות משותפת של מספר קיבוצים וביניהם בעלות חלקית (ולא עיקרית) של קיבוץ יחיעם.

5. שותפות בהפעלת בית הספר אינה משקפת חובה של הקיבוץ לדאוג לרישומו של התובע כעובד בהוראת משרד החינוך ...

6. הקיבוץ אינו הגוף אשר קבע את אופן הרישום של התובע כמורה 'בעלות' או כמורה 'משרד החינוך'. היה זה תחום אחריות בלעדי של משרד החינוך.

8. כבר מתוקף היות התובע חבר הקיבוץ השיתופי בתקופת עבודתו, הבטיח הקיבוץ לתובע תכנית פנסיונית. לראיה, במסגרת הסכם העזיבה של התובע, אשר עזב בשנת 1997, הוסדרו זכויות הפנסיוניות נקבע והוסכם בחתימת התובע ובהתאם לכללי העזיבה התקפים באותה העת, ולפיהן זכאי התובע לקצבה חודשית בסך 921 ₪ בהתאם לסכום הבסיסי שפורסם על ידי התנועה הקיבוצית שעמד באותה עת על 1771 ₪ ...

9. כחבר הקיבוץ השיתופי, שאף עזב את הקיבוץ בהיותו קיבוץ שיתופי, לא חלה על הקיבוץ כל חובה לצבירת פנסיונית אחרת כלפי התובע ...".

בחקירתה הנגדית אמרה העדה:

"אם החבר צבר את כל הזכויות האלה לפני השינוי, הזכויות האלה בכל מקרה שייכות לקיבוץ. לא משנה אם הפנסיה שהוא כרגע, הפנסיה נכנסת לתוך קופת הקיבוץ" (עמ' 26 לתמלול).

* הכרעה

13. המסגרת הנורמטיבית במסגרתה יש לדון בשאלה שבפנינו הינה תקנון הקיבוץ והכללים משנת 1994. תקנון הקיבוץ, ככל תקנון של אגודה שיתופית, הינו הסכם המחייב את כל חברי האגודה, בינם לבין עצמם ובינם לבין האגודה (רע"א 853/91 בקל נ' אגודה שיתופית נהלל, פ"ד מח(1) 775, 781 (1994)). על-פי סעיפי התקנון של הקיבוץ שצוטטו לעיל בתצהירה של אסנת פרצי (שהעתקו המלא צורף לתצהירה), כל נכסי חברי הקיבוץ הינם בבעלותו של הקיבוץ. יישומם של סעיפים אלו על הסוגיה שבפנינו מוביל למסקנה שתגמולים המגיעים לתובע ושנצברו בגין שנות עבודתו בהוראה שייכים לקיבוץ. מאחר והבעלות בזכויות התובע לפנסיה כעובד הוראה בשנים בהם היה חבר קיבוץ הינה של הקיבוץ, דין תביעת התובע נגד הקיבוץ בקשר לזכויות פנסיה נוספות כעובד הוראה להידחות.

14. בסעיף 19 לתקנות האגודות השיתופיות (חברות), התשל"ג-1973 (בנוסחו בעקבות תיקון 2009) נקבע כי זכויותיו של חבר קיבוץ היוצא או המוצא מהקיבוץ יהיו כמפורט בתוספת הראשונה וכי במקרה של סתירה בין הכללים משנת 1994 או כללים בדבר זכויות חבר יוצא או מוצא מהקיבוץ, התשנ"ג-1993, יחולו ההוראות הקבועות בתוספת. בענייננו, מדובר בתובע שעזב את הקיבוץ בשנת 1997, ולפיכך חלים הכללים משנת 1994, שנקבעו בהתאם לסעיף 19 לתקנות בנוסחו אז. בסעיף 12 לכללים נקבע כי אם הקיבוץ רכש לטובת העוזב זכויות לתשלומים כלשהם מקופת גמל, ינוכו הזכויות

לתשלומי הגמל מזכויות העוזב לקצבה. עוד נקבע כי "לא ינוכו זכויות כאמור בסעיף קטן (א), אלא אם יובטח כי הזכויות לתשלומי גמל יהיו רשומות על שם העוזב ביום הגיעו לגיל פרישה". בסעיף 15 לכללים נקבע כי הקיבוץ רשאי לנכות מכל תשלום המגיע לעוזב על-פי הכללים כל סכום שהיה על העוזב להעביר לקיבוץ. הוראות אלו עולות בקנה אחד עם הוראות תקנון הקיבוץ שנזכרו לעיל, בהיותו "קיבוץ שיתופי" המבוסס על עקרונות של שוויון בין כל החברים.

15. מהוראות תקנון הקיבוץ וסעיפים 12 ו-15 לכללים נובע כי אף אם היה התובע מוכיח כי הוא הבעלים של זכויות נוספות המגיעות לו כתגמולי פנסיה בגין הצטברות של שנות הוראה נוספות כעובד משרד החינוך, היה עליו להעביר תגמולים נוספים אלו לקיבוץ, וככל שלא היה עושה זאת - היה הקיבוץ רשאי לנכותם מכל תשלום המגיע לו. רק בסיכומי התשובה התייחס בא-כוח התובע, לראשונה, לסוגיה זו, וטען במרומז כי הסיפא של סעיף 12 לכללים מונעת את זכות הקיבוץ לנכות סכומים שהגיעו לתובע. סבורני כי לא ניתן לעשות שימוש בסיפא של הסיפא של סעיף 12 ("לא ינוכו זכויות כאמור בסעיף קטן (א), אלא אם יובטח כי הזכויות לתשלומי גמל יהיו רשומות על שם העוזב ביום הגיעו לגיל פרישה") כדי לשלול את זכות הקיבוץ לנכות את תגמולי הפנסיה. מלשון הסיפא נובע כי הקיבוץ רשאי לנכות רק זכויות שהיו רשומות על שם התובע. אולם זכויות שלא היו רשומות על שמו אינן מגיעות לו מלכתחילה. לשיטת התובע, הוא זכאי לזכויות אלו מכיוון שהקיבוץ היה צריך לרשמן על שמו (באמצעות דאגה לרישומן כעובד משרד החינוך). אם כך הדבר, לא ניתן לאחוז בחבל משני קצותיו - לטעון שהזכויות היו צריכות להירשם על שמו ומאידך לטעון שנשללת זכות הניכוי של הקיבוץ מאחר ובפועל הן לא נרשמו על שם התובע. הפרשנות של סעיף 12 כשולל זכאות התובע לתגמולי פנסיה נוספים עולה בקנה אחד עם הסעיפים בתקנון הקיבוץ ועם סעיף 15 לכללים, ומבוססת על אותו רציונל.

16. התובע לא הוכיח כי הקיבוץ הפר חובה חוזית כלשהי. הוא אף טען לביצוע עוולות של הפרת חובה חקוקה ורשלנות מצד הקיבוץ, אולם, כידוע, להוכחת עוולות אלו נדרש קיומו של נזק. היות ולתובע לא נגרם נזק - הן מאחר ועל-פי תקנון הקיבוץ הוא לא יכול היה להיות הבעלים של הזכויות הפנסיוניות כעובד הוראה והן מאחר ולקיבוץ שמורה זכות הניכוי - הרי שהוא לא הוכיח ביצוען של עוולות אלו על-ידי הקיבוץ.

התוצאה

17. משלא הוכיח התובע את זכאותו לקבל מהקיבוץ פיצוי כספי בגין אי קבלת זכויות פנסיה כעובד הוראה ומשוויתר על התביעה בגין תוספת קצבת זקנה מיום 21.3.2013, דין התביעה להידחות.

אשר על כן, הנני דוחה את התביעה ומחייב את התובע לשלם לנתבע שכר טרחת עורך דין בסך כולל של 20,000 ₪ בצירוף הפרשי הצמדה למדד וריבית כחוק החל מהיום ועד לתשלום המלא בפועל.

ניתן היום, י"ב טבת תשע"ט, 20 דצמבר 2018, בהעדר הצדדים.

אורי גולדקורן 54678313
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, תקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)